

Semnalam cu mult interes apariția recentă a lucrării domnului profesor universitar Dan Gh. Teodor, *Spațiul carpato-dunăreano-pontic în mileniul marilor migrații*, un volum ce reunește 45 de studii selecționate în funcție de importanța științifică a problematicii pe care o expun. Este, de fapt, rodul muncii de cercetare desfășurată timp de jumătate de secol, în peste 50 de obiective arheologice, o parte din ele extinzându-se și în teritorii din Basarabia.

Lucrarea de față concepută ca o culegere de studii ce au mai văzut lumina tiparului se dovedește a fi un instrument necesar pus la dispoziția specialiștilor, a studenților și a tuturor celor interesați de istoria spațiului carpato-nistrian (sec. IV-XI d.Hr.), fapt arătat de autor încă din *Prefață*.

Volumul, consistent ca structură este conceput în patru părți: *Continuitate, romanizare și creștinism în spațiul dunărean* (p. 11-139), *Bizanțul și regiunile de la Dunărea de Jos* (p. 145-349), *Autohtoni și alogeni în zorii Evului Mediu* (p. 355-435) și *Varia* (p. 439-541).

Prima parte reunește un număr de 14 articole sub titlul generic *Continuitate, romanizare și creștinism în spațiul dunărean*, concepte de bază ale înțelegerii procesului de etnogeneză românească. Tratatând probleme de sinteză ca: *romanitatea est-carpatică în perioada celei de a doua jumătăți a mileniului I d.Hr.*, *preliminariile culturii vechi românești sau unele considerații privind încheierea procesului de formare a poporului român* (dacă ar fi să enumerăm doar câteva dintre ele) autorul reinterpretează coroborând informația arheologică cu științele conexe elaborând studii valoroase, de profunzime ce pun într-o lumină nouă, originală numeroasele probleme mai puțin clarificate privitoare la istoria celei de a doua jumătăți a mileniului I d.Hr. la nordul Dunării de Jos. Literatura de specialitate recunoaște importanța majoră a Profesorului Dan Gh. Teodor în consacrarea unor realități istorice din spațiul est-carpatic prin concepte (devenite astăzi de notorietate) ca: *civilizația daco-romană și veche românească de tip Costișa-Botoșana-Hansca* (sec V-VII), *Lozna-Bomiș* (sec.VII-VIII), *Dridu* (sec.IX-XI), ca și *culturile Răducăneni* (sec.XI-XII) și *Prodana-Bârlad* (sec.XII-XIII).

Autorul dă, totodată, o atenție deosebită relațiilor dintre Bizanț și regiunile de la nordul Dunării de Jos reliefând în cele 12 articole care alcătuiesc cea de a doua parte a lucrării faptul că *civilizația bizantină s-a integrat organic în contextul culturii materiale și spirituale vechi românești astfel încât „întreaga evoluție a societății locale din veacurile ulterioare a purtat pecetea sa ulterioară”* (p. 201).

Câteva descoperiri cu valoare de tezaur fac obiectul unor articole separate: *Tezaurul feudal timpuriu de obiecte de podoabă descoperit la Voinești-Iași*, *Obiecte de podoabă din tezaurul feudal timpuriu descoperit la Oțeleni (raionul Huși, regiunea Iași)*, *Tezaurul de la Răducăneni-Iași*. De asemenea, autorul face o analiză în detaliu a unor piese vestimentare bizantine (catarama), a fibulelor „digitate”, a fibulelor romano-bizantine, a cerceilor cu pandantiv stelat și a medalioanelor bizantine cu simboluri creștine realizând (pentru unele din ele) o tipologie a lor, harta și catalogul descoperirilor.

Concluzionând această a doua parte a lucrării relevantă ni se pare afirmația: „Importanța considerabilă a istoriei și civilizației bizantine pentru destinele ulterioare ale regiunilor de la est de Carpați, ca și pentru restul spațiului carpato-dunărean din a cărui unitate face indestructibil parte, ne apare astăzi cu atât mai evidentă, cu cât poporul și limba română, în ciuda tuturor prefăcărilor istorice, care au avut loc de aproape 2000 de ani în această parte a Europei de sud-est, au rămas până astăzi singurele mărturii ale romanității orientale” (p. 201).

În cadrul celei de-a treia părți a lucrării – *Autohtoni și alogeni în zorii evului mediu* – un spațiu amplu este acordat relațiilor dintre autohtoni și slavi: izvoarelor scrise și nescrise, căilor de penetrare, repartitia geografică a vestigiilor sale, interferența lor cu aria culturilor autohtone, raporturile slavilor cu autohtonii după anul 602, asimilarea și aportul lor la sinteza culturală care

va conferi civilizației autohtone din a doua jumătate a mileniului I „trăsături proprii originale care o individualizează în ansamblul evoluției istorice din sud-estul european” (p. 426).

În ultima parte a volumului, intitulată sugestiv *Varia*, autorul grupează un număr de 12 articole ce surprind aspecte încadrate cronologic în aceeași unitate de timp: cea de-a doua jumătate a mileniului I d.Hr. Articolele tratează teme diverse: de la probleme de cronologie, de ordin etno-demografic, economice (semnalăm cu această ocazie un articol deosebit de interesant: **Legături economice între regiunile de la răsărit de Carpați și Orientul Arab în sec. IX-X e.n.**), până la studii ca: **Inscripțiile rupestre de la Cotârgași-Suceava; Topoare medievale timpurii în regiunile carpato-nistriene; Un cnezat românesc la est de Carpați în veacurile IX-XI e.n.** ș.a., toate vin să completeze informația de multe ori lapidară a acestui ev întunecat.

Lucrarea, tipărită în condiții grafice deosebite, este însoțită de o bogată ilustrație (la fiecare articol, după caz), de hărți și de un rezumat în limba franceză, fapt care înlesnește accesul cititorului străin la concluziile volumului.

Tipărirea acestui volum omagial de către colegii de la Muzeul din Buzău este un binemeritat omagiu adus distinsului nostru Profesor la împlinirea vârstei de 70 de ani.

Credem că nu greșim dacă afirmăm că această carte este, de fapt, darul de suflet, pe care autorul îl oferă cu generozitate generațiilor de specialiști care-și îndreaptă atenția spre studiul acestei „tulburătoare, mai puțin cunoscute și una din cele mai interesante perioade din istoria veche a României” (p. 466).

LĂCRĂMIOARA MARIN-STRATULAT